

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Konzultativní sdělení o udržitelném využívání fosforu

COM(2013) 517 final

(2014/C 177/14)

Zpravodaj: **pan Sears**

Dne 8. července 2013 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Konzultativní sdělení o udržitelném využívání fosforu

COM(2013) 517 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. ledna 2014.

Na 495. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 21. a 22. ledna 2014 (jednání dne 21. ledna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 155 hlasy pro a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí a závěry

1.1 Toto konzultativní sdělení je součástí rozsáhlejší diskuse o tom, jak si EU může nákladově efektivním a environmentálně přijatelným způsobem zachovat dodávky kritických surovin pro zpracovatelský průmysl a podporu života zvířat a lidí v globalizovaném světě s neustále rostoucím počtem obyvatel a silící konkurencí. Přináší fundované, vyvážené a dostatečně obsáhlé shrnutí situace v oblasti dovozu a využívání produktů na bázi fosforu k výrobě potravin a dalších základních využití.

1.2 Komise klade 11 otázek, na něž EHSV odpovídá a k nimž vyslovuje specifická doporučení. EHSV bere na vědomí přínos Evropské platformy pro fosfor (ESPP) zaměřené na udržitelné využívání fosforu a očekává výsledky evropského inovačního partnerství (EIP) v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti. EHSV tyto iniciativy podporuje a věří, že jejich činnost bude co nejlépe zužitkována.

1.3 EHSV oceňuje tento přístup, jehož cílem podle vyjádření Komise není nutně příprava specifického právního předpisu. Kladení správných otázek a zajištění dostupnosti potřebných údajů, díky čemuž budou ostatní moci přijímat lépe informovaná rozhodnutí, může být vhodnějším přístupem. Je třeba nalézt osvědčené postupy a účinně je propagovat, aby mohly být využívány.

1.4 To může vyžadovat krátkodobou tržní podporu nových technologií a případně dlouhodobou regulační podporu změn, jež byly shledány nezbytnými. Cíle pro nakládání s fosforem a jeho recyklaci budou pravděpodobně přínosné, jejich provádění na vnitrostátní úrovni by mělo být ponecháno těm, kterých se blíže týká.

2. Úvod

2.1 Fosfor je jedním ze základních prvků pro život. Může být donekonečna recyklován, ale neexistuje za něj žádná náhrada. Zdroje fosforu v zemské kůře jsou hojné, avšak využitelné zásoby fosfátových hornin se nacházejí pouze v několika zemích, jež se až na jednu výjimku (Finsko) všechny nacházejí mimo EU.

2.2 Fosfor je obsažen ve veškerém odpadu včetně pevného biologického odpadu rostlinného, živočišného a lidského původu a po recyklaci pro půdní využití je v různé míře využíván k minimalizaci odpadu a jako hnojivo. Některé oblasti ho mají nadbytek, což je považováno za problém vedoucí ke zhoršení kvality vody a eutrofizaci (růst vegetace v důsledku nadbytku živin), jiné zase nedostatek, což jim znemožňuje dosahovat vysokých výnosů. Změny v koncentraci obyvatel a zvířat tyto problémy dále vyostřují.

2.3 V prvních 50ti letech využívání fosfátových hornin se souvisejícím problémům a příležitostem nevěnovalo mnoho pozornosti. Dodávky byly považovány za přiměřené, ceny se stabilně držely na nízké úrovni, zemědělské a živočišné výnosy závratně stouply. V roce 2008 došlo k prudké změně. Čína v obavě před možným domácím nedostatkem zavedla vývozní daň, což způsobilo dramatický nárůst světových cen a projevilo se na cenách potravin. Rozproudila se diskuse o tom, že již možná bylo dosaženo „fosforového zlomu“ (*peak phosphorus*).

2.4 O dva roky později byly světové zásoby přehodnoceny a vyčísleny na desetinasobek; problém zdánlivě zmizel, ačkoli pochyby o skutečném stavu věci zesílily. Přinejmenším nastal čas klást vážné otázky.

3. Odpovědi na otázky

3.1 *Považujete otázky bezpečnosti dodávek pro EU v souvislosti s distribucí fosfátových hornin za znepokojivé? Jestliže ano, jakým způsobem by bylo vhodné spolupracovat s producentními zeměmi, aby byla tato problematika vyřešena?*

3.1.1 Fosfátové minerály jsou hlavní zdrojem fosforu potřebného ke zvýšení výnosů a podpoře růstu zvířat, a tedy k užití stále početnějšího obyvatelstva. Známé zásoby jsou soustředěny v několika zemích. Vyvážen však budou pravděpodobně jen země disponující nadbytkem výrazně převyšujícím jejich vlastní potřeby. Podle odhadů se obchoduje pouze s malou částí (16 %) vytěžené tonáže (Rosemarin & Jensen, Evropská konference o udržitelném využívání fosforu – *European Sustainable Phosphorus Conference*, březen 2013). Mnohé z dodavatelských zemí jsou považovány za politicky zranitelné. Trh není plně transparentní ani hladce fungující. EU není soběstačná a utrpěla ztrátu pracovních míst důsledkem přesunu výroby konečných výrobků (hnojiv a chemických látek založených na fosforu) do dodavatelských zemí.

3.1.2 Na to lze reagovat pouze celosvětově, neboť jestliže jedna lidnatá a/nebo bohatá země s vysokou poptávkou nabude dojmu, že je její dodávka surovin včetně potravin ohrožena, pak budou ohroženy všechny země nebo regiony závislé na dovozu. Totéž platí i pro zboží vyráběné ze surovin. Všechny studie musí tento aspekt zohlednit, zejména v případech, kdy došlo ke změně zpracovatelských vzorců a primární poptávka se nyní nachází mimo EU.

3.1.3 Odpověď na první otázku je jednoznačně „ano“. Úkol spočívá v nalezení nákladově efektivních způsobů, jak zlepšit soběstačnost. Opatření navazující na 700% nárůst cen v roce 2008 se osvědčila. I když ceny od té doby poklesly, vědomí trvalého rizika napomohlo stimulovat investice v celém dodavatelském řetězci. Stejně důležité je zlepšování informovanosti o environmentálních dopadech ve všech fázích dodavatelského řetězce a porozumění, jak je nákladově efektivním způsobem minimalizovat. Rozhodující bude, jakým způsobem Komise podpoří výzkum a zapojení skupin zainteresovaných subjektů prostřednictvím EIP a ESPP.

3.1.4 75 % známých zásob se nachází v Maroku a na Západní Sahaře (Rosemarin & Jensen, Evropská konference o udržitelném využívání fosforu, březen 2013). Marocký vývoz dominuje světovému obchodu. K dalším dodavatelům EU patří Tunisko a Sýrie. Rusko je významným dodavatelem horniny i konečných výrobků. K objemově významným vývozcům patří Jordánsko a Egypt. Důvody mluvící pro posílení sousedských a jiných dvoustranných smluv jsou zřejmé.

3.1.5 O tomto tématu bylo v plném rozsahu pojednáno v nedávném stanovisku EHSV Zajištění dovozu základních statků do EU prostřednictvím stávající obchodní politiky EU a souvisejících politik⁽¹⁾, přijatém v říjnu 2013. Je také zřejmé, že je třeba zaujmout důsledný, celistvý a včasný přístup založený na spolupráci a podložený údaji, který bude zohledňovat politické aspekty a bude jménem členských států takticky uplatňován všemi institucemi EU.

3.2 *Odpovídá zde představená situace nabídky a poptávky skutečnosti? Jakým způsobem by EU mohla podpořit zmírnění rizik spojených s dodávkami – například podporou udržitelné těžby nebo využívání nových těžebních technologií?*

3.2.1 EHSV podporuje Komisi v tom, aby využívala aktuální údaje (z roku 2010 a pozdější) o nabídce a obecně i o poptávce. Musí však být chápány jako údaje orientační, spíše než přesné. Vzhledem k tomu, že známé zásoby představují méně než jednu miliontinu celkového objemu fosforu v zemské kůře, EHSV považuje za vysoce nepravděpodobné, že by všechny agregované a využitelné rezervy již byly objeveny, a za ještě méně pravděpodobné, že by nedošlo k dalšímu zlepšení metod těžby a zpětného získávání. Poptávku lze snížit pokračujícím úsilím o odstranění fosforu z detergentů, jeho účinnějším využíváním v hnojivech, přechodem na stravu s nízkým obsahem masa nebo stabilizací populace.

(¹) Úř. věst. C 67, 6. 3. 2014, s. 47–52.

3.2.2 Vzhledem k mnoha proměnným a nejistotám ohledně skutečných rezerv lze obtížně odhadnout, do jaké míry mohou být Hubbertovy křivky a předpovědi „fosforového zlomu“ užitečnými nástroji pro krátkodobé předpovědi.

3.2.3 EHSV podporuje technickou a finanční spolupráci s dodavatelskými zeměmi za účelem objevování nových rezerv, zmírňování environmentálních dopadů těžby, distribuce a zpracování, budování potřebné infrastruktury včetně železnic a přístavů a zvýšení míry místního zpracování na hnojiva s vyšší přidanou hodnotou.

3.2.4 To však nemá vliv na hlavní cíle politiky EU v oblasti fosforu – zvýšení soběstačnosti v rámci EU a zmírnění dopadů nadměrného používání. Pro zavedení nákladově efektivních postupů a politik budou mít zásadní význam kvalitnější údaje o tocích uvnitř EU, zejména ve členských státech s rostoucí poptávkou. Od toho se bude odvíjet pokrok směrem k udržitelné bezpečnosti potravin.

3.3 *Domníváte se, že informace o světové nabídce a poptávce po fosfátových minerálech a hnojivech jsou dostatečně dostupné, transparentní a spolehlivé? Pokud ne, jakým způsobem by bylo nejlépe možné získat jasnější a spolehlivější informace na evropské a globální úrovni?*

3.3.1 Celosvětové údaje, zejména o rezervách, vydává geologický průzkum Spojených států (*United States Geological Survey*) s pomocí údajů Mezinárodního centra pro vývoj hnojiv (*International Fertilizer Development Center*) a dalších organizací, jako je australský Smíšený výbor pro nerostné zásoby (*Joint Ore Resources Committee*). S ohledem na události nedávných let nelze než doufat ve zlepšení jejich výkonnosti. Organizace OSN pro výživu a zemědělství se velmi zajímá o získání spolehlivých údajů; tímto směrem by se EU mohla zaměřit, včetně úsilí o snížení poptávky v zemích s vysokou spotřebou, především v Asii, a podpory přehodnocení rezerv ve všech dodavatelských zemích.

3.3.2 Zásadní roli také hrají kvalitnější údaje o poptávkových tocích a příležitostech k optimalizaci jak nabídky, tak i poptávky v Evropě; v této souvislosti nabízí nejlogičtější cestu ESPP. Rozhodující význam budou mít i nadále podrobné a aktuální informace od všech zúčastněných subjektů včetně organizace *Fertilizers Europe*.

3.4 *Jak bychom měli přistoupit k riziku kontaminace půdy souvisejícímu s využíváním fosforu v EU?*

3.4.1 Ložiska fosfátů obsahují různé množství stopových kovů, včetně kadmia, uranu a chromu. Ty lze pro potravinové a technické účely odstranit, tento proces je však nákladný a vzniká při něm odpad. Běžná ložiska sedimentárního původu obsahují 25-150 mg Cd/kg P₂O₅. Ložiska magmatického původu (v Rusku, Finsku a Jižní Africe) mají přibližně 10 mg Cd/kg P₂O₅. Minerály dovážené do EU mívají obsah kadmia nízký, dlouhodobé využívání však může vést k jeho hromadění v půdě, rostlinách a živočiších, a může tedy představovat riziko pro lidské zdraví. Dekadmiace zvyšuje zemědělcům v EU náklady a snižuje jejich konkurenceschopnost s dovezenými plodinami, na něž se podobná omezení nevztahují. Fosfáty pocházející z živočišného a lidského odpadu má obsah kadmia nízký, ale může být různými způsoby kontaminován. Určení bezpečného obsahu všech znečišťujících látek zde tedy má zásadní význam.

3.4.2 EHSV proto vyzývá Komisi, aby pokračovala ve všech nedokončených studiích a dokončila je, podle potřeby provedla nová posouzení dopadu a vyslovila příslušná doporučení, zejména ohledně dostupných technologií dekadmiace, nákladů a uplatnitelnosti v různých výrobních postupech.

3.4.3 EHSV uznává, že zemědělská praxe bývá často lokalizovaná a může vypadat jako nepřesná. Technické poradenství a osvědčené postupy se neustále vyvíjejí, šíření souvisejících informací však ne vždy bývá kvalitní. Při chybějících silných finančních pobídkách se změny prosazují pomalu. Prodej a používání kombinovaných hnojiv (NPK) na bázi dusíku, fosforu a draslíku nezohledňuje potřeby, které mohou být u každého pole odlišné. Jako v jiných oblastech, i zde je nezbytností celoživotní vzdělávání.

3.4.4 Proto je nyní otázkou zásadní důležitosti přechod na přesné zemědělství s větším zohledněním místních potřeb, dostupnosti a vzorců uvolňování živin, jež bude využívat přírodní i umělá hnojiva a prosazovat pobídky nutné k podpoře změny. Klíčovou roli budou v tomto procesu hrát ředitelství Evropské komise odpovědná za výzkum a zemědělství.

3.5 Které technologie mají největší celkový potenciál zlepšit udržitelnost využívání fosforu? Jaké jsou jejich náklady a přínosy?

3.5.1 Fosfor je stabilní neradioaktivní prvek, a proto může být donekonečna recyklován a opětovně využíván. V atmosféře se ve významné míře nevyskytuje, ale erozí půdy nebo pohybem vody může dojít k jeho ztrátě a většinou končí svůj životní cyklus na mořském dně. Zkoumá se možnost zpětného získávání fosforu z vnitrozemských vodních systémů jako krok směrem k čištění, více pozornosti je nicméně třeba věnovat zpětnému získávání pro opětovné využití.

3.5.2 Podmínkou udržitelného využívání je analýza životního cyklu od těžby přes zemědělství a potravu až po moře. Těžba minerálů vyžaduje značné množství energie a vody, často v oblastech, které mají obojího nedostatek. K dopravě a zpracování jsou zapotřebí uhlovodíky a vznikají při nich skleníkové plyny. Stávající postup je do značné míry ztrátový, neboť pouze 15 % vytěženého fosforu se dostane do potravy, kterou jíme (Rosemarin & Jensen, Evropská konference o udržitelném využívání fosforu, březen 2013, uvádějí 20–25 %, údaje ESPP udávají pouze 15 %). Toto využití však má zásadní význam pro život všeho druhu. Tento postup lze optimalizovat, ale nikoli nahradit.

3.5.3 Jinak je tomu s nepotravinovým využitím. Detergenty používané v domácnostech mohou být vyráběny bez fosfátů a používání fosfátů se výrazně snížilo. Daleko větší riziko představuje využívání plodin k výrobě biopaliva. Musí být lépe vyčísleny energetické náklady a přínosy ve všech fázích. EHSV prozkoumal některé sociální a ekonomické dopady, nyní je naléhavě třeba provést plnohodnotnou analýzu životního cyklu včetně využití fosforu a podle potřeby přizpůsobit politiky.

3.5.4 V každém případě se musí usilovat o snížení spotřeby primárního fosforu (nové vstupy, vyžadující dovoz do EU), zvýšení opětovného využívání organických materiálů (potraviny, zpracování odpadu a kompost) a bezpečnou recyklaci materiálů s vysokým obsahem fosforu, jež jsou nyní považovány za odpad (zvířecí a lidské výkaly, odpadní vody a kal z čištění odpadních vod). Je třeba nalézt využití pro vedlejší produkty vzniklé během zpracování.

3.5.5 K dosažení výše popsaného bude nutné nalézt vhodné metody a vyškolit regulační orgány, dodavatele, zemědělce, maloobchodníky a jejich zákazníky tak, aby přijali tyto nové žádoucí výrobky a postupy. Hledání komerčně schůdných řešení pokračuje. ESPP a další orgány intenzivně spolupracují s Komisí na jejich zužitkování.

3.5.6 Komise a další instituce, agentury a poradní orgány EU by měly pokračovat v identifikaci právních předpisů, které na základě zkušeností nebo měnících se externích potřeb vyžadují přezkum nebo lepší provádění. Celkové pojetí odpadu se musí změnit, což se již děje. Jak se uvádí ve sdělení, je stávající přístup fragmentovaný, nikam nevede a brzdí očekávané výsledky v oblasti opětovného využití a recyklace.

3.6 Jaký další výzkum a inovace v oblasti udržitelného využívání fosforu by měla EU podporovat?

3.6.1 Komise by měla podporovat výzkum tehdy, když žádoucí výstupy existují, ale tržně orientované komerční pobídky jsou nejasné (kupříkladu z důvodu pokračující dostupnosti relativně levného primárního fosforu), nebo v případech s pravděpodobnými nevyřešenými střety zájmů (například v otázce norem kvality pro recyklovaná a nerecyklovaná fosfátová hnojiva), nebo tam, kde se vnitrostátní praxe v rámci EU diametrálně liší (co do současného využívání fosfátů a tendencí spotřeby), či kde nelze snadno dosáhnout součinnosti (přesun živočišného a dalšího odpadu bohatého na fosfor z členských států s nadbytkem zdrojů do států s nedostatkem).

3.6.2 Rovněž je nutné uznat potřebu lepší komunikace všech dotčených odvětví a existenci různých právních předpisů i necelistvých a někdy protichůdných pravomocí uvnitř Komise a dalších regulačních orgánů.

3.7 *Považujete dostupné informace o účinnosti využívání fosforu a o využívání recyklovaného fosforu v zemědělství za dostatečné? Jestliže ne, jaké další statistické údaje by mohly být zapotřebí?*

3.7.1 Odpověď na tuto otázku je „ne“. Jednoznačně jsou zapotřebí fundovanější, méně fragmentované a kompletnější informace o dalších znečišťujících látkách, jejich zdrojích a příjmu v potravě, mimo jiné včetně těžkých (a lehkých) kovů, léčivých přípravků a metabolitů, patogenů, souvisejících živin, dostupnosti, vzorců uvolňování živin, celkové agronomické účinnosti, recyklačních technologií či dopadu na životní prostředí.

3.7.2 Statistické údaje, jsou-li dostupné, by byly dobrým výchozím bodem. Rozhodující význam bude mít osvěta, odpovědnost a přijetí změny. Nejlepší cestou k dosažení tohoto cíle se zdá být partnerství mezi Komisí a orgány jako ESPP.

3.8 *Jakým způsobem by evropské inovační partnerství „Produktivita a udržitelnost zemědělství“ mohlo přispět k rozvoji udržitelného využívání fosforu?*

3.8.1 V rámci strategie Evropa 2020 bylo zahájeno pět evropských inovačních partnerství. Tři z nich, týkající se zemědělské produktivity, vody a surovin, budou mít dopad jak na zemědělství obecně, tak zejména na fosfor, což v menší míře platí i pro zbývající dvě partnerství týkající se inteligentních měst a zdravého stárnutí. Vzhledem k tomu, že se jedná o hledání řešení nového problému, mohl by se přístup k fosforu stát modelem pro další případy.

3.8.2 Byl vytvořen řídicí výbor na vysoké úrovni a přijat strategický plán provádění. Úspěchu bude dosaženo pod podmínkou společného jednání zúčastněných stran a zastoupení a aktivního zapojení všech těchto subjektů. Plán se zaměřuje na možné činnosti v rámci EU – v širokém pojetí od zemědělství po potravu, nezahrnuje tedy některá výše uvedená témata.

3.8.3 EHSV souhlasí s velmi širokým komplexním obsahem strategického plánu provádění, konstatuje však, že plán postrádá jasně definované priority, mechanismy k řešení legitimních sporů a časové plány činnosti. Velmi málo prostoru je věnováno diskusi o oblastech, kde stávající politiky EU nebo členských států (poskytovat či neposkytovat podporu, či dokonce povolit specifické činnosti při sledování jiných cílů) vedly k hospodářsky neudržitelným nebo nežádoucím výsledkům uvnitř či vně EU.

3.8.4 EHSV doufá, že cíle evropského inovačního partnerství budou dosaženy včas, neboť z hlediska fosforu by to byl užitečný výsledek. Diskuse by měla zahrnovat využívání živin, účinnost hnojiv, recyklaci, množství kontaminujících látek, zpracování hnoje a dalšího organického odpadu, dopravu a využívání. Mělo by to podpořit pracovní program ESPP, neboť obě iniciativy by se měly vzájemně doplňovat.

3.9 *Jak by mohlo být dosaženo lepšího hospodaření s hnojem a jeho zvýšeného zpracování v oblastech s nadbytkem zdrojů a jak lze podpořit větší využívání zpracovaného hnoje mimo tyto oblasti?*

3.9.1 Odpadem je každý materiál, u něž jsou jeho aktuální vlastníci přesvědčeni o jeho nulové či negativní hodnotě. V okamžiku, kdy mu lze nějakou hodnotu přiřadit, se stává obchodovatelným produktem. Plně účinný postup by dokázal zhodnotit a využít všechny výstupní toky. Analýzu situace zkomplikovala globalizace, která také učinila hledání řešení naléhavějším. Toky odpadu rostlinného, živočišného a lidského původu v tekuté a pevné formě musí být nyní považovány za obchodní příležitosti, spíše než za problémy vyžadující nákladné řešení.

3.9.2 To se ale asi snadněji řekne, než dosáhne. Nutností bude výzkum a nové technologie, musí se upravit předpisy pro zajištění větší jednoznačnosti a jistoty obsahu pro přeshraniční a vnitřní pohyb. Finanční pobídky musí být formulovány srozumitelněji. Největší šanci na úspěch mají podle všeho místní řešení zahrnující hnůj, ať už zpracovaný, či nikoli, a minerální (umělá) hnojiva. Mohly by se rozvíjet obecní nebo regionální projekty zaměřené na řešení specifických problémů, dobré využití investic a minimalizaci environmentálních dopadů.

3.9.3 Subjekty zapojené do evropských investičních partnerství nebo ESPP budou hrát klíčovou roli při adaptaci globálních řešení na konkrétní příležitosti v zemědělství, na obecní, městské či regionální úrovni. Bude zapotřebí plně zapojit členské státy a další zástupce občanské společnosti.

3.10 Jak lze zlepšit využívání fosforu z potravinového odpadu a dalších biologicky rozložitelných odpadů?

3.10.1 Nejlepším způsobem, jak snížit potravinový odpad, je zajistit, aby zbylé potraviny byly distribuovány a konzumovány jako součást vyváženého a zdravého způsobu stravování těmi, kteří potřebují potravinovou pomoc. Musí se provést revize předpisů regulujících označování a maloobchodních postupů co do „kvality“ (tvar, vizuální aspekt a velikost versus chuť nebo nutriční obsah), velikosti porcí, data doporučené spotřeby a data prodeje i nakládání s neprodanými potravinami. Velkokapacitní komerční uživatelé (zpracovatelé potravin, zařízení společného stravování, restaurace) by měli odpad minimalizovat z běžných obchodních důvodů a povinně kompostovat vše, co nemohou přímo využít. Měly by se podporovat celoodvětvové iniciativy zahrnující maloobchodníky. Potravinový odpad z domácností může a měl by být minimalizován na základě efektivního nakupování a včasného použití, což je do značné míry záležitostí spotřebitelské osvěty. Individuální kompostování zbytků je možné provádět na venkově, ve městech to není tak snadné.

3.10.2 Oddělený sběr biologicky rozložitelného odpadu, s výjimkou zahradního odpadu, bývá obvykle značně omezený a závisí na dostupných finančních prostředcích a prioritách. Kompostování všeho, co nelze spotřebovat, pomáhá udržet fosfor v potravinovém řetězci a tam, kde se vyžaduje, zvyšuje kvalitu půdy. Namísto pouhého nakládání s odpady je třeba věnovat pozornost vytváření přidané hodnoty.

3.11 Měla by být některá z forem zpětného získání fosforu z čištění odpadních vod zavedena jako povinná nebo zvláště podporovaná? Co lze udělat pro zlepšení dostupnosti a přijatelnosti kalu z čištění odpadních vod a biologicky rozložitelného odpadu pro zemědělství na orné půdě?

3.11.1 Řešení pro využití v malém měřítku v domácím provozu již existují, především zaměřená na odstranění problémů v odlehlých lokalitách, kde nadbytečný fosfor způsobuje eutrofizaci přílehlých stojatých vod. Tato řešení jsou však nákladná a obtížně adaptovatelná na městské prostředí s vysokou hustotou obyvatel. Možnosti bývají často určovány velikostí města.

3.11.2 Nakládání s odpadem ve městech je regulováno podle kvality odpadních vod a nikoli podle potenciální hodnoty specifických složek. Tato otázka by měla být bezodkladně přezkoumána. Dodatečné vybavování existujících systémů odpadních vod může být nákladné, smysluplnějším řešením se zdá být navrhování plánů pro nové investice, jež provozovatelům přinesou větší přidanou hodnotu. Půdní využití pevného biologického odpadu by mělo být zaměřeno na optimalizaci výnosu plodin, namísto snahy o splnění kvót pro nakládání s odpady.

3.11.3 Bude třeba zavést nové normy pro využívání na potravinové účely, včetně zemědělství na orné půdě, a pro používání souběžně s umělými hnojivy, u nichž se snáze kontroluje kvalita a výkon. Snazší možnosti uplatnění se nabízejí při využívání na jiné než potravinové účely (např. parky, golfová hřiště, městská a průmyslová krajinaotvorba, regenerace životního prostředí, lesnictví, ochrana proti erozi, mořská ochranná díla).

3.11.4 Neustále je zapotřebí soustředěný výzkum a vývoj nových nákladově efektivních technologií. Bude-li tento přístup podporován, financován a propagován na úrovni EU a doplněn o určování a účinný přenos existujících osvědčených postupů, bude to přínosem pro všechny. Úspěšné technologie vytvářejí pracovní příležitosti a otevírají trhy. Účinná opatření ve výrobě, distribuci a využívání potravin a v nakládání s odpady umožní snížit náklady pro spotřebitele a napomohou splnění dalších cílů v oblasti energetiky a změny klimatu.

3.11.5 Překážky bránící v rozvoji musí být odstraněny. Je třeba vypracovat harmonizovaná kritéria pro stav, kdy odpad přestává být odpadem, a zavést nový přístup k definici a kontrole odpadu. Rámcové směrnice o chemických látkách (REACH), kvalitě půdy a vody, využívání hnojiv a potravin a nakládání s odpady by měly být přehodnoceny tak, aby jejich cíle byly nadále aktuální, komplexní a v souladu s dnešními prioritami EU v globalizovaném světě, v němž žijeme. Důležitou roli bude hrát řádné a přiměřené uplatňování na vnitrostátní a místní úrovni. EHSV se do tohoto procesu rád zapojuje.

V Bruselu dne 21. ledna 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE